

Paul Cezanne. (1839-1906)

Skape noe varig ut av impresjonismens erfaringer.

Noe holdbart i en kaotisk verden. Finne i maleriet en lovmessighet i farge, rytme, komposisjon og geometri. Forene det klassiske (intellektet, helheten og konstruksjonen) med romantikken (det maleriske strøket). En billedteori utviklet under observasjon av naturen. Maleri som en selvstendig, parallell virkelighet.

La fargenes temperaturer være grunnlag for både form og rom, og maleriets struktur. Lys = farge. farge = rom, form

En romlig geometri; Abstrakte romfigurer; kjeglen, sylindere, ellipsen ble oppdaget i landskapet. (**"i naturen må man oppdage kulen, kjeglen, sylindere"**)

Ønsket å beskrive motivet perseptuelt. Frigjøre seg fra vandte forestillinger om hvordan et landskap skal avbildes.

Cezannes ønske om å skape enhet i komposisjonen ved hjelp av farger; bakgrunnen tar opp i seg f.eks farger fra figurer i forgrunnen.

Omforme det han så i naturen til en balansert, selvstendig BILDE;

En malerisk harmoni parallell med naturen.

Målet ; å skape en ny virkelighet. Gjøre tilskueren oppmerksom på at hun ser på et todimensjonalt bilde på en flate (ikke et "vindu").

Stilleben/Oppstillinger; fant ikke et ideelt ståsted for å betrakte motivet. Ble klar over det relative ved synsprosessen. Måtte se motivet fra flere kanter, for at de ulike objekter skulle komme til sin rett, kombinere ulike synsvinkler/perspektiv i ett og samme bilde.

Om sentralperspektivet fra renessansen:

Et enøyd, kontruert blikk på virkeligheten. Et idealsyn der iakttagere blir sentrum. I virkeligheten; øyet beveger seg ustanselig. Hvert øyeblikk en endring av synsvinkel. Iakttagere påvirker det som sees. Øyet og objekt påvirker hverandre gjensidig.

Ny bevissthet om den kompliserte synsprosessen innebar brudd med sentralperspektivet.

Gjenstander sees fra ulike synsvinkler. En sann persepsjon innebærer at objekter sees fra flere vinkler. Vår kunnskap om dem er avhengig av dette.

Kubismen.

Det første radikale brudd med vår måte å se på. Avantgardens tro på mulighetene i utforsket område. Endringer innen vitenskap, økonomi, politikk, samfunnsstruktur, filosofi etc. Einsteins relativitetsteori. Tid og Rom blir relativt. Modernitetens fragmentering av virkeligheten. Hastighet og bevegelse.

Henri Bergsons SIMULTANITÉ (den totale opplevelse av alle sanseinntrykk SAMTIDIG !)

Ulike forståelser og tolkninger av kubismens problemstillinger avhengig av tid og sted. En filosofisk og formal (malerisk) erkjennelse; Sannheten ikke i sansene, men i tanken.

1907: Pablo Picasso (1881 - 1973), Georges Braque (1882-1963)

Picasso; Les Femmes d'Alger (O.K. 1911). 1907; prostituerte som viser seg fram for publikum/betrakteren/kunden.

Robert Hughes (i boka The shock of the New); Afrikansk masker representerer "det andre", det primitive, det skremmende, det som er annerledes (fra den europeiske mannens blikk).

Maskene symboliserer det ville, det voldssomme, overført til kulturen (og et angrep på den klassisk harmoniske nakne akten). Mellomrommet mellom figurene blir nærmest fysisk tilstede, forvrengt, presser seg fram. Synet på kvinnen som "det andre" var en del av tidsånden, synet på kvinnens seksualitet som noe truende. Avignon; gate i Barcelona; horestrøket. De 3 gracier, et klassisk motiv.

De fem figurene betrakter aggressivt publikum, der maskene blir noe som skal holde inntrengere unna. Angriper selve betrakter –posisjonen.

Også et spørsmål til tradisjonell representasjon; ansiktet som et tegn, lånt fra en annen sammenheng; utfordrer illusjonens konvensjoner.

Tradisjonel tolkning av kubismen(de første kritikere); kubismen lar oss erfare objektenes skjulte sider, muliggjort gjennom den fjerde dimensjon (tiden). Mangfoldighetene når en gjenstand sees fra forskjellige vinkler, i ETT synsøyeblikk! (Vår viten om et objekt skyldes alle vinklene, jmf Cezanne) . Tiden bringes inn I maleriet. Flere tider I ett rom, flere rom I en tid. Ta konsekvensen av ny innsikt om persepsjon.

1. det egentlige kubistiske; Analytisk kubisme; Skape 3-dimensjonal form på en flate med 2 dimensjoner. Formene oppleves i et tidsforløp (ulike vinkler samtidig) . De ulike sidene er brettet ut. Siden maleriet mangler en dimensjon, må formene transformeres, gjenskapes til det flate billedplanet; Slagkraften lå i selve formspråket. Formene ble analysert, deretter "brettet ut". Derav uttrykket "**Analytisk kubisme**". Picasso;"jeg maler formene slik jeg tenker dem, ikke slik jeg ser dem.

2. Fasett kubisme. Rom-perspektivet avskaffes fullstendig. Forkortninger sløyfes. Formenes flater brettes ut; Flatene plasseres i ulike skråstillinger. Et uttrykk for **Dialektikk: Motsetninger i samspill.** En metafor for samspill, samhörighet, bevegelse, et tvetydig rom.

Det medfører en utvikling mot det flatemessige og et nytt formalt billedrom, der det som skjer innenfor billedrammen er viktigere enn forbindelsen til motivet utenfor. "Motivet" oppløses og erstattes av maleriets SPRÅK; linjer, valører, flater, farger.

Kubistiske bilder er ofte strukturert over et skjelett av loddrett/vannrette akser; **The GRID** (jmf Rosalyn Krauss), Et gjentagende mønster i modernismens kunst og arkitektur.

3. Den syntetiske fase; Etter 1.verdenskrig; en lengsel etter mer gjenkjennelige former. Naturformene dukker opp igjen. Forenklede flater basert på gjenstandenes profiler, og mer dekorative farger.

Et nytt billedspråk er viktigere enn studier av motivet. Maleriets indre forhold blir viktigere enn sammenheng med den ytre virkelighet. Kubismen ga maleriet en ny frihet.

Kahnweiler (gallerist, samtidig med Picasso.): kubismen innebærer en forening av to motsetninger; de virkelige objekters opplevde volumer og bildets reelle flathet; lys-skygge metoden som den tradisjonelle framgangsmåten for volum og dybdebeskrivelse. Picasso anvender denne "prosedyrent" for å gjøre maleriet så flatt som mulig.

TJ CLARK;

I boka Farewell to an Idea ; Kubismen foreslår en annen erfarings-orden som erstatning for verden.

Elementer fra illusjons-språket og kunsten; lys-skygge, linjer, flater etc er nå abstrahert fra sin tidligere representasjons-funksjon (avbildning) og fungerer nå som selvstendige enheter. Kunstens "materialitet/materialisme " blir vist: viser fram maleriets prosedyrer og metoder. Anvende de tradisjonelle metodene for avbildning for å MOTSI konvensjonell erfaring, og i stedet sette opp andre modeller for vårt forhold til verden.

Formenes flater er brettet ut – ikke for å vise at objekter har flere sider, men vise hvordan flathet kan vise dybde.

1912; Collager

Bracque introduserte store biter av avis-utklipp i bildene. Tegn fra plakater, musikk-noter, flaske-etiketter, tapet etc.

De nye materialene blir "symbolske"- de likner ikke på det de framstiller, men får en mening på grunn av sammenhengen inne i hvert enkelt bilde. Biter fra samme avis-papir kan være både forgrunn og bakgrunn, eller tomrom og form. Bruken av "lavstatus"-materialer (avisen) bryter maleriets tidligere krav om ENHET:

Noen andre kubister; **Juan Gris (1887-1927), Fernand Leger (1881-1955)**

Skandinaviske kvinnelige kubister, elever hos Leger :**Franciska Clausen(dansk, 1899-1986), Charlotte Wankel (1888-1969), Borghild Røed-Lærum(1877-1959), Ragnhild Keyser (1889–1943), Ragnhild Kaarbø (1888–1949)**

Litteratur: **Gertrude Stein (usa, 1874 -1946)**. Kubistisk poesi; repetisjon av tekstfragmenter.

Ballett : **Diaghilevs (1872-1929) Ballette Russe.**

Musikk:**George Antheil ; ballet mecanique.**

